

Αρ. Πρωτ. 9/2012

Παρατηρήσεις της περιβαλλοντικής οργάνωσης WWF Ελλάς επί του σχεδίου νόμου για τον τουρισμό υπαίθρου Ιανουάριος 2012

Εκ παραδρομής τα σχόλια της περιβαλλοντικής οργάνωσης WWF Ελλάς επί του σχεδίου νόμου για τον τουρισμό υπαίθρου κατατίθενται μία μέρα μετά το πέρας της δημόσιας διαβούλευσης.

Άρθρο 1

Όσο χρήσιμος και αν είναι ο περιγραφόμενος σκοπός του νομοσχεδίου, οι διατάξεις που αυτό περιέχει δεν θα μπορέσουν να τον εκπληρώσουν, καθώς δεν αποτελούν ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο νέο πλαίσιο για ήπιες, εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού που θα διαφοροποιήσουν το τουριστικό προϊόν της χώρας, στηρίζοντας όχι μόνο το αγροτικό ή αλιευτικό εισόδημα και την τοπική οικονομία στην ύπαιθρο αλλά και αναδεικνύοντας με την πλούσια φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της χώρας. Ο τρόπος με τον οποίο τελικά διαπραγματεύεται ο νόμος διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού δημιουργεί περισσότερη σύγχυση παρά λύνει συγκεκριμένα θέματα. Αν ο σκοπός του παρόντος νόμου είναι να ρυθμίζει και να οργανώσει τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, σίγουρα δεν τον εκπληρώνει.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι το φυσικό περιβάλλον, το οποίο αποτελεί ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό και πλεονέκτημα για τον τουρισμό, δεν αποτελεί κεντρικό πυλώνα του νομοσχεδίου, ούτε ως προς τη διασφάλιση του ούτε και ως προς την αναζήτηση τρόπων βιώσιμης αξιοποίησης του.

Ως εκ τούτου, παρά την παράθεση κάποιων παρατηρήσεων στο παρόν σχέδιο νόμου, το WWF Ελλάς επιφυλάσσεται να τοποθετεί με επιπλέον επισημάνσεις και παρατηρήσεις στο παρόν νομοσχέδιο, ελπίζοντας ότι το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού θα επιλέξει να προετοιμάσει ένα πολύ πιο λειτουργικό και ολοκληρωμένο σχέδιο νόμου. Ένα τέτοιο θεσμικό πλαίσιο θα συμπλήρωνε το υφιστάμενο καθεστώς παρέχοντας συγκεκριμένες κατευθύνσεις, προϋποθέσεις και όρους για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, περιλαμβάνοντας τομείς όπως ο οικοτουρισμός, ο τουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές, ο τουρισμός περιπέτειας κοκ, τομείς του τουρισμού που παρουσιάζουν σημαντική δυναμική διεθνώς, και μεγάλη προοπτική για τη χώρα. Επιπλέον, θα έθετε συγκεκριμένα κριτήρια και όρους αναφορικά με την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων.

Άρθρο 2

Οι ορισμοί που δίνονται στο παρόν νομοσχέδιο είναι ασαφείς και δεν ανταποκρίνονται στην πλούσια βιβλιογραφία για το θέμα του εναλλακτικού τουρισμού, ο οποίος περιλαμβάνει και πολλές άλλες κατηγορίες οι οποίες δεν καλύπτονται από τον παρόντα νόμο. Για να μπορέσει να επιτύχει τον σκοπό του το νομοσχέδιο θα πρέπει να ορίζει σαφώς όλες τις έννοιες, διαφορετικά ο προτεινόμενος νόμος με βάση τους ορισμούς και τη γενική περιγραφή που παρέχει το άρθρο 3 δεν εμποδίζουν, για παράδειγμα, ένα κατάλυμα εντός αστικού ιστού να λάβει το Ειδικό Σήμα Τουρισμού Υπαίθρου και παράλληλα τα περισσότερα καταλύματα σε περιοχές της υπαίθρου μπορούν να πάρουν αυτό το σήμα. Με άλλα λόγια, πολλές επιχειρήσεις μπορούν να καλύψουν τις ελάχιστες και ασαφείς προδιαγραφές που θέτει το νομοσχέδιο, χωρίς να προχωρήσει σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη ενεργεία βελτίωσης της λειτουργίας τους, ως προς την περιβαλλοντική τους διάσταση. Ως εκ τούτου, ήδη σε επίπεδο ορισμών, το παρόν σχέδιο νόμου δημιουργεί συγχύσεις.

Στην ενότητα των ορισμών είναι απαραίτητο πέρα από την ενδεικτική καταγραφή δράσεων, ενεργειών ή δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο να υπάρξει κατηγοριοποίηση και περιγραφή των δραστηριοτήτων και σαφής ορισμός όλων των μορφών του. Αντιθέτως παρατηρούμε ότι ξεκινά περιγράφοντας γενικά το τι είναι τουρισμός υπαίθρου και στην συνέχεια με τρόπο ασύνδετο εξειδικεύεται στις επιχειρήσεις και μεμονωμένες δραστηριότητες γύρω από αυτές (π.χ. προμήθεια και διάθεση τοπικών προϊόντων).

Δεν εισάγεται, ούτε αναφέρεται, και προφανώς δεν ορίζεται, η έννοια της φέρουσας ικανότητας μια καθοριστική παράμετρος βάσει του οποίου θα πρέπει να προσδιοριστεί το τουριστικό προϊόν μιας περιοχής. Για παράδειγμα στη παρ. 2.1, ποιο είναι το όριο κατά το οποίο οι παροχές υπηρεσιών δεν θα αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον; Οι υπηρεσίες ελέγχου χρειάζονται μετρήσιμα κριτήρια για να

ελέγχουν. Δεν ορίζεται η βιώσιμη ανάπτυξη –συνεπώς ποια είναι τα κριτήρια είναι τα κριτήρια ελέγχου;

Στο γενικό επίπεδο, θα προτείναμε να ισχύσει ο όρος Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού (αντί του τουρισμού υπαίθρου), που θα περιλαμβάνει όλες τις σχετικές υποκατηγορίες.

Σημειώνουμε ότι το WWF Ελλάς έχει εκδώσει δύο σχετικά εγχειρίδια στα οποία περιγράφονται αναλυτικά οι ορισμοί και οι κατηγορίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού, τον οδηγό «Τουρισμός και Περιβάλλον» και το «Μέθοδοι Διαχείρισης του Οικοτουρισμού και του Τουρισμού σε Προστατευόμενες περιοχές» (Τα κείμενα είναι διαθέσιμα από την ενότητα εκδόσεις της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης του WWF Ελλάς: <http://www.wwf.gr>).

Άρθρο 3

Το γεγονός ότι γενικές και ειδικές προϋποθέσεις, και προδιαγραφές, όροι λειτουργίας και ασφαλείας παραπέμπονται σε Υπουργικές Αποφάσεις είναι ιδιαίτερα προβληματικό καθώς ο νόμος καθίσταται, μέχρι της έκδοσή τους, επί της ουσίας ανεφάρμοστος. Ο προσδιορισμός όρων λειτουργίας και προδιαγραφών είναι ζωτικής σημασίας και για τις υπηρεσίες ελέγχου αλλά και για το πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων. Η επ' αόριστο αναβολή προσδιορισμού τους, δεν προωθεί τους σκοπούς του νόμου.

Σημειώνεται, δε, ότι και ο ν. 2160/93 ενώ έθεσε ουσιαστικά τις βάσεις για τον τουρισμό στην Ελλάδα, στην πράξη δεν εφαρμόστηκε καθώς πολλές από τις προβλεπόμενες αποφάσεις είτε δεν εκδόθηκαν ή είτε όσες εκδόθηκαν δημιούργησαν ένα πλαίσιο το οποίο τελικά ακύρωνε τις προθέσεις του αρχικού νόμου-πλαisiού.

Άρθρο 4

(Παρ. 4.1) Με τον προσδιορισμό των 40 κλινών (20 δωμάτια), δεν ενισχύεται η μικρής έκτασης επιχειρηματικότητα καθώς πρόκειται για μεγάλο αριθμό κλινών, που τελικά αφορά μια διαφορετικής κλίμακα δραστηριότητα από αυτή που είναι ευρέως συνδεδεμένη με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Επίσης δεν ορίζεται έκταση στην οποία μπορεί να περιοριστεί η δραστηριότητα. Εφόσον δεν ορίζονται ακριβείς όροι και προϋποθέσεις εξ' αρχής, δεν υπάρχει τρόπος διασφάλισης συγκεκριμένων προτύπων, ιδιαίτερα όσο αφορά περιβαλλοντικά κριτήρια, όπως είναι η κατανάλωση περιορισμένων πόρων, π.χ. το νερό, η ορθή χρήση γης, η προστασία ευαίσθητων οικοσυστημάτων, και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές, δρυμούς, υδροβιότοπους.

Άρθρο 5

Το άρθρο 5 περιγράφει τη διαδικασία χορήγησης του Ειδικού Σήματος Τουρισμού Υπαίθρου, χωρίς ωστόσο να θέτει συγκεκριμένες προδιαγραφές. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να δώσει καμία προστιθέμενη αξία στις επιχειρήσεις εκείνες που θα λάβουν το σήμα, καθιστώντας το ίδιο το Σήμα και την όλη διαδικασία αναξιόπιστη Εξάλλου, χωρίς σαφή μηχανισμό (περιφερειακές υπηρεσίες, στελέχωση, ενημέρωση για σαφείς όρους και προδιαγραφές) που να διασφαλίζει ουσιαστικό έλεγχο των πιστοποιημένων επιχειρήσεων, όχι μόνο δεν παρέχεται ουσιαστική στήριξη στο εναλλακτικό τουριστικό προϊόν αλλά τελικά δίνεται και περιθώριο για ένταξη στο σύστημα επιχειρήσεων που υπολείπονται του θεσμικού πλαισίου που προωθείται (αρθ. 5.4).

Το ζήτημα γίνεται ακόμα πιο σοβαρό με δεδομένο ότι βάσει των διατάξεων των παρ. 8 & 9 του άρθρου ενδέχεται να δοθεί Ειδικό Σήμα τουρισμού Υπαίθρου σε επιχειρήσεις, των οποίων οι δραστηριότητες δεν έχουν σαφές νομικό καθεστώς π.χ. δραστηριότητες κανό/καγιάκ σε ποταμούς, και γενικά σε περιπτώσεις τουρισμού περιπέτειας όπου τα ατυχήματα είναι ένα σοβαρό ενδεχόμενο (όπως έχει αποδειχθεί και στο παρελθόν). Επομένως παραμένουν τα νομικά κενά που διέπουν ανάλογες δραστηριότητες.

Επιπλέον, δεν προβλέπεται μηχανισμός ενημέρωσης-εκπαίδευσης-καταγραφής σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης και ορθής διαχείρισης περιβάλλοντος, ο οποίος να παρέχει τα απαραίτητα εφόδια και τελικά πιστοποίηση στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες.

Άρθρο 13

13.6. Η πρόβλεψη του άρθρου αυτού δεν είναι αποδεκτή και πρέπει να διαγραφεί. Αρχικά έρχεται σε αντίθεση με την παράγραφο 13.1 και το άρθρο 12. Ο αλιευτικός τουρισμός πρέπει να αφορά μόνο

επαγγελματικά αλιευτικά. Αποτελεί μία δραστηριότητα που μπορεί να αποδώσει ένα εναλλακτικό εισόδημα για τους αλιείς, και αυτό μόνο αν γίνει με συγκεκριμένες προϋποθέσεις και όρους. Αν επιτραπεί και σε σκάφη αναψυχής υπονομεύεται η ίδια η προσπάθεια στήριξης των αλιέων. Επίσης, η δραστηριότητα αυτή, μπορεί να αυξήσει ουσιαστικά την αλιευτική πίεση λόγω του αυξημένου αριθμού σκαφών, την ίδια στιγμή που στη διαδικασία αναθεώρησης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής γίνεται προσπάθεια στην αντίθετη κατεύθυνση, για μείωση, δηλαδή, της αλιευτικής πίεσης.

Άρθρο 23

Η χωροθέτηση, δημιουργία, επέκταση, συμπλήρωση ή μετατροπή και η λειτουργία όλων των τύπων τουριστικών λιμένων της χώρας, καθώς και η διαδικασία αδειοδότησής τους, πρέπει να είναι συμβατή με το σύνολο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ιδιαίτερα αν πρόκειται για περιοχές με ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά ή προστατευόμενες περιοχές.

Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται σκόπιμο να υπενθυμίσουμε ότι η Ελλάδα είχε καταδικαστεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων λόγω ελλιπούς συμμόρφωσης με τις διατάξεις για την παραλαβή και διαχείριση των αποβλήτων πλοίων (C-81/07 – 13 Μαρτίου 2008).

Άρθρο 34

Η πρόβλεψη για οριζόντια νομιμοποίηση όλων των μαρίνων και τουριστικών λιμένων, ακόμα κι εκείνων που δεν έχουν άδεια λειτουργίας, χωρίς έλεγχο και εκτίμηση των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων, είναι ιδιαίτερα προβληματική και θα πρέπει να διαγραφεί.